

J. Pakuła, Zalanie gospodarstwa rolnego a dochód do stypendium [w:] Pomoc materialna dla studentów - blog, wpis 16 października 2024 r.

online: <http://pomocmaterialna.pl/blog/20241016>,

dostęp: 18 października 2024 r.

Zalanie gospodarstwa rolnego a dochód do stypendium

W trakcie akcji stypendialnej prawie umknęła nowelizacja ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi. Zmiana mająca zastosowanie do studentów ubiegających się o stypendium socjalne, w rodzinie których znajduje się gospodarstwo rolne.

Jacek Pakuła 16 października 2024

W przestrzeni medialnej pojawiły się apele Ministra Nauki, by uczelnie rozpatrywały sprawnie wnioski o zapomogi z tytułu powodzi. Trzeba jednak pamiętać, że organy stypendialne już przynajmniej dwa razy podchodziły do egzaminu, jak dynamicznie reagować i pomagać. Wystarczy wskazać na dwie specustawy - najpierw był covid w 2020 roku, potem pomoc dla studentów z Ukrainy w 2022 roku. Można więc spodziewać się, że i teraz uczelnie poradzą sobie ze wsparciem dla studentów, którzy ucierpieli w wyniku powodzi. Stan funduszu stypendialnego w każdej szkole wyższej raczej też jest na tyle wysoki, że nie będzie potrzebne specjalne wsparcie ze strony Ministerstwa w postaci dodatkowego zasilenia tego funduszu. Wydaje się, że i projektowane zmiany, m.in. polegające na tym, że zniesiony zostanie limit dwóch zapomóg w stosunku do tych studentów, którzy znaleźli się przejściowo w trudnej sytuacji życiowej na skutek powodzi we wrześniu 2024 r., nie do końca trafnie odpowiadają na potrzeby studentów. Wystarczy przecież odwołać się do sporu co do prawidłowej wykładni art. 93 ust. 4 PSWiN. Zamiast wprowadzać trzecią i kolejną zapomogę, lepiej byłoby, aby Ministerstwo odstąpiło od błędnej wykładni opartej na studiowaniu - na rzecz liczenia semestrów objętych pomocą. To byłaby prawdziwa pomoc... Do projektowanych zmian będzie można wrócić, gdy zostaną uchwalone.

Natomiast już teraz warto pochylić się nad przepisami ustawy z dnia 16 września 2011 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi, która została w ostatnim czasie znowelizowana. W trakcie trwającej akcji stypendialnej istotnego znaczenia nabiera art. 33 ust. 3 ww. ustawy, którego brzmienie warto przytoczyć:

- Jeżeli zalaniu na skutek powodzi uległo co najmniej 30 % powierzchni gospodarstwa rolnego w okresie wskazanym w przepisach wydanych na podstawie art. 1 ust. 2, przy ustalaniu prawa do świadczeń z pomocy społecznej lub prawa do innych świadczeń lub form wsparcia przyznawanych na podstawie dochodu, o którym mowa w art. 3 pkt 1 ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (Dz. U. z 2024 r. poz. 323 i 858), lub w art. 8 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej, nie wlicza się do dochodu z gospodarstwa rolnego powierzchni gospodarstwa rolnego, która uległa zalaniu na skutek powodzi.

Po pierwsze, należy przypomnieć, że przepis art. 33 ust. 3 został zmieniony na mocy ustawy z dnia 1 października 2024 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2024, poz. 1473) i wszedł w życie z dniem 5 października 2024 r. W poprzednim brzmieniu nie miał on zastosowania do spraw z zakresu pomocy materialnej, bowiem dotyczył konkretnie prawa do świadczeń z pomocy społecznej i prawa do świadczeń rodzinnych.

Po drugie, konstrukcja przepisu jednoznacznie wskazuje na świadczenia lub formy wsparcia przyznawane m.in. na podstawie dochodu, o którym mowa w art. 3 pkt 1 ustawy o świadczeniach rodzinnych. Jednym z takich świadczeń jest stypendium socjalne dla studentów, przyznawane w szkole wyższej.

Po trzecie, chodzi o studenta, który ubiega się o stypendium socjalne, a organ stypendialny obliczając dochód w rodzinie studenta uwzględnia gospodarstwo rolne. Może więc być tak, że jest gospodarstwo jest własnością rodziców studenta, albo

jego samego, ale może też chodzić o sytuację, gdy rodzina użytkuje gospodarstwo na podstawie umowy dzierżawy, czyli zasadniczo dochód z gospodarstwa rolnego obliczany jest na podstawie obwieszczenia Prezesa GUS (tzw. hektar przeliczeniowy).

Po czwarte, ustawodawca odwołuje się do czasookresu, ale nie chodzi tu o datę zalania, czy datę powodzi, ale o okres zasiłkowy, tj. okres na jaki ma być przyznane stypendium. Z uwagi na odwołanie do art. 1 ust. 2 ww. ustawy, należy przyjąć, że Rada Ministrów może określić, w drodze rozporządzenia, m.in. wykaz gmin lub miejscowości poszkodowanych w wyniku wystąpienia powodzi, na terenie których stosuje się szczególne rozwiązania określone w ustawie, a także okres stosowania szczególnych rozwiązań, o których mowa w rozdziale 2 ww. ustawy. Aktualnie obowiązuje rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 16 września 2024 r. w sprawie wykazu gmin, w których są stosowane szczególne rozwiązania związane z usuwaniem skutków powodzi z września 2024 r., oraz rozwiązań stosowanych na ich terenie (nowelizowane dotychczas dwukrotnie) - zgodnie z § 4 pkt 15) - okres, o którym mowa w art. 33 ust. 3, ustala się do dnia 15 września 2025 r. Tym samym w roku akad. 2024/2025 ów przepis dopuszczający zmniejszenie dochodu z gospodarstwa rolnego będzie mieć zastosowanie.

Po piąte, zalanie gospodarstwa rolnego ma mieć związek z powodzią. W art. 1 ust. 1 ww. ustawy zawarto odesłanie do definicji powodzi w rozumieniu art. 16 pkt 43 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne, zgodnie z którą chodzi o czasowe pokrycie przez wodę terenu, który w normalnych warunkach nie jest pokryty wodą, w szczególności wywołane przez wezbranie wody w ciekach naturalnych, zbiornikach wodnych, kanałach oraz od strony morza, z wyłączeniem pokrycia przez wodę terenu wywołanego przez wezbranie wody w systemach kanalizacyjnych.

Po szóste, jeżeli zalaniu na skutek powodzi uległo co najmniej 30 % powierzchni gospodarstwa rolnego, to nie wlicza się do dochodu z gospodarstwa rolnego powierzchni gospodarstwa rolnego, która uległa zalaniu na skutek powodzi. Takie sformułowanie może budzić wątpliwości, czy chodzi o zmniejszenie dochodu, czy o zmniejszenie powierzchni gospodarstwa, co mogłoby prowadzić do wniosku, że skoro powierzchnia gospodarstwa jest mniejsza to być może w ogóle nie można mówić o gospodarstwie. Warto posłużyć się więc przykładem. Student wykazuje, że w rodzinie znajduje się gospodarstwo rolne o powierzchni 2,2 ha fiz. (1,1 ha przel.). Natomiast z zaświadczenia wynika, że zalanie dotyczyło 80% powierzchni gospodarstwa rolnego. Pojawia się więc pytanie, czy należy dosłownie okroić gospodarstwo i pominąć 80% powierzchni, co *de facto* może prowadzić do wniosku, że nie ma już gospodarstwa rolnego w tej rodzinie, bowiem 20% pozostałej powierzchni (0,44 ha fiz. i odpowiednio 0,22 ha przel.) jest mniejsze niż 1 ha fiz. lub 1 ha przel. Prawidłowe działanie jednak wymaga zastosowania następującego wzoru:

= 1,1 ha przel. x 5451,00 (obwieszczenie Prezesa GUS za rok 2023) = 5996,10 zł i dopiero z tej kwoty należy uwzględnić 20%, a pominąć 80%, co oznacza, że dochód roczny wyniesie 1199,22 zł. Takie działanie wynika z użytego przez ustawodawcę sformułowania, że "nie wlicza się do dochodu", a nie do powierzchni gruntów.

Po siódme, należy zwrócić uwagę na konieczność złożenia przez studenta zaświadczenia o zalaniu. Z treści zaświadczenia musi wynikać powierzchnia wyrażona w %, jaka została zalana. Jeśli będzie to mniej niż 30%, to należy uwzględnić dochód z całego gospodarstwa. Natomiast 30% i więcej będzie oznaczało, że dochód zostanie pomniejszony o wskazaną w zaświadczeniu wielkość wyrażoną w %, zgodnie z wzorem, o którym mowa powyżej.

Pod adresem: <https://pomocmaterialna.pl/ministerstwo/2024/> dostępna jest aktualna oferta bezpłatnych webinarów. Zapraszamy do udziału!

Blog pt. Pomoc materialna dla studentów jest częścią projektu Instytutu Prawa Szkolnictwa Wyższego i Nauki pt. Pomoc materialna dla studentów - kompetentnie i na czas! - II edycja, który decyzją Ministra Nauki został dofinansowany i jest zrealizowany w 2024 roku jako zadanie publiczne w ramach konkursu pn. „Organizowanie i animowanie działań na rzecz Środowiska akademickiego”.

Minister
Nauki

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego
